

784

F 19

784
F 19

STEPHAN DE LIMA

DE

AMBONEESCHE TOOVENAAR

Een verhaal uit Oud-Batavia.

DOOR

A. Th. MANUSAMA.

WELTEVREDEN
BOEKHANDEL VISSER & Co.
1917.

~~458~~
~~985.~~

RIJKSUNIVERSITEIT LEIDEN

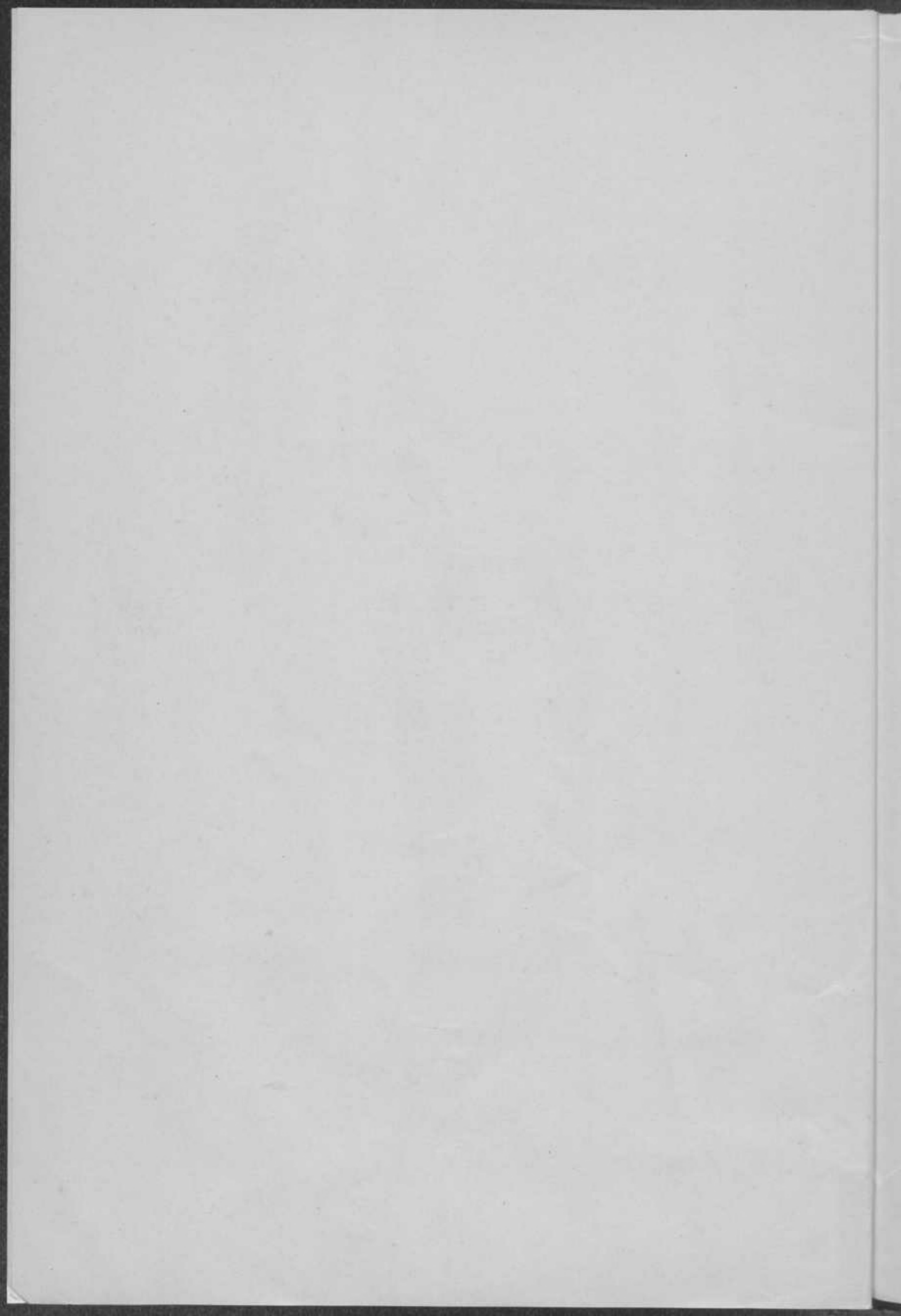

1 081 787 7

784

F19

STEPHAN DE LIMA.

STEPHAN DE LIMA

DE

AMBONEESCHE TOOVENAAR

Een verhaal uit Oud-Batavia.

DOOR

A. Th. MANUSAMA.

WELTEVREDEN
BOEKHANDEL VISSER & Co.
1917.

*55793

VOORBERICHT.

Reeds lang koesterde ik het voornemen het Hollandsch-lezend publiek eens kennis te doen maken met dit eigenaardig Oud-Bataviaasch verhaal, dat gaandeweg in het vergeetboek dreigt te raken.

De overlevering van Stephan de Lima en zijne wonderen is nog alleen bekend bij enkele ouden van dagen alhier, die haar evenwel zeer onsamenhangend en bij stukjes en brokjes den jongeren plegen voor te houden.

Een Maleische tekst van dit verhaal, waarbij echter de schrijvers-naam niet is vermeld, kwam mij dezer dagen tot mijn groot genoegen in handen.

Ik vond daarin de zaken meer samenhangend en uitvoerig beschreven, en dat gaf den doorslag mijn plan uit te voeren.

Aan de hand van dat boekje heb ik nu in de volgende bladzijden getracht den lezers een Hollandsche bewerking te geven van het verhaal.

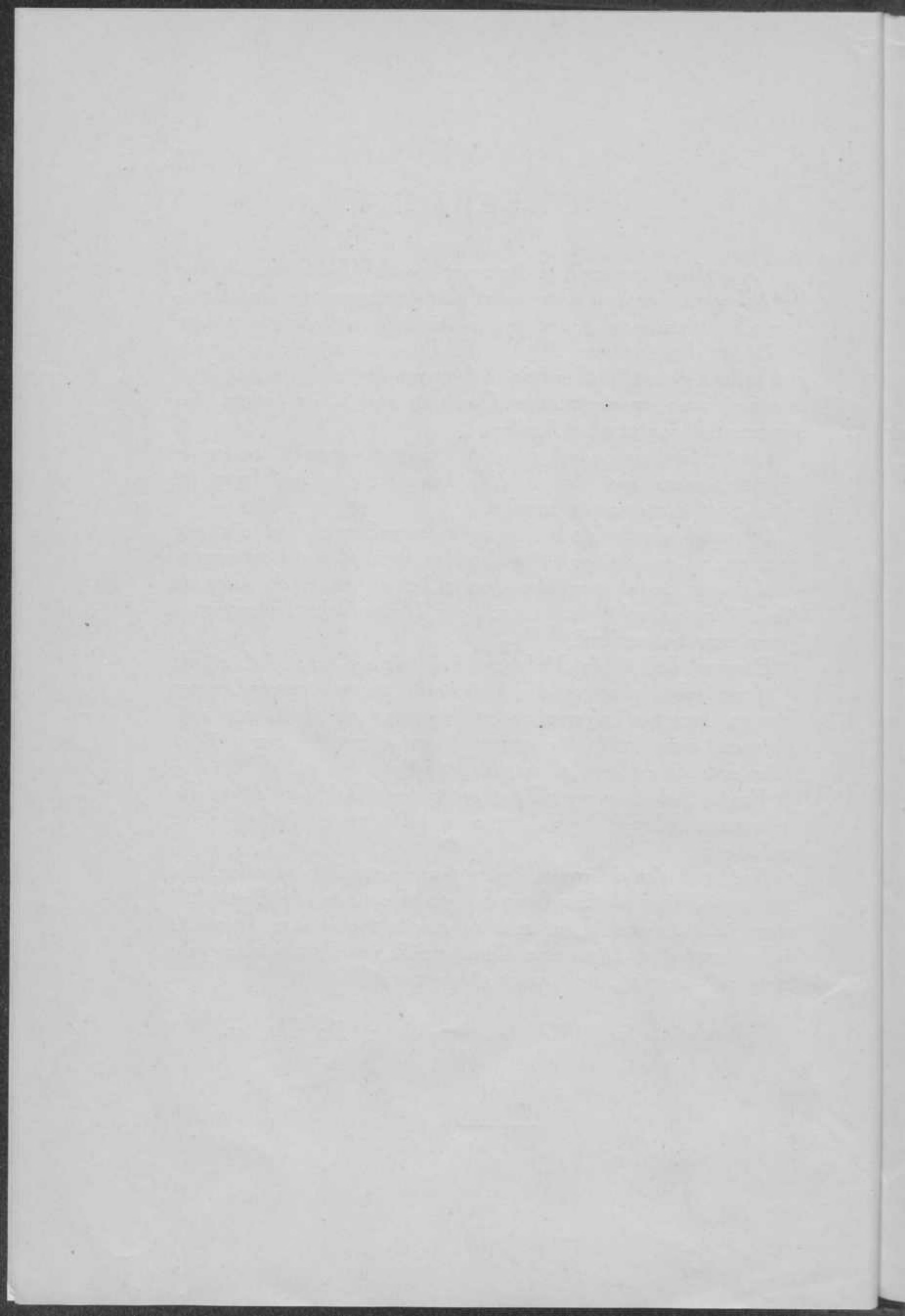
Evenwel heb ik de Maleische behandeling der stof als zijnde te langdradig bekort en die niet steeds getrouw gevolgd, maar hier en daar wat afgenomen en bijgevoegd en voorts vele wijzigingen aangebracht in overeenstemming met hetgeen mij ter zake door de ouderen is verteld geworden.

Verder heb ik gemeend het eerste hoofdstuk van dit werkje te moeten behandelen als een soort inleiding tot het eigenlijke onderwerp.

Het zal den belangstellenden lezer natuurlijk opvallen, dat het verhaal veel weg heeft van een sprookje uit de „1001 nacht” maar juist daarom is het m.i. de moeite waard eens kennis te maken met deze bijzondere Bataviaasche novelle, die in vroegere jaren zóó zeer populair moet zijn geweest.

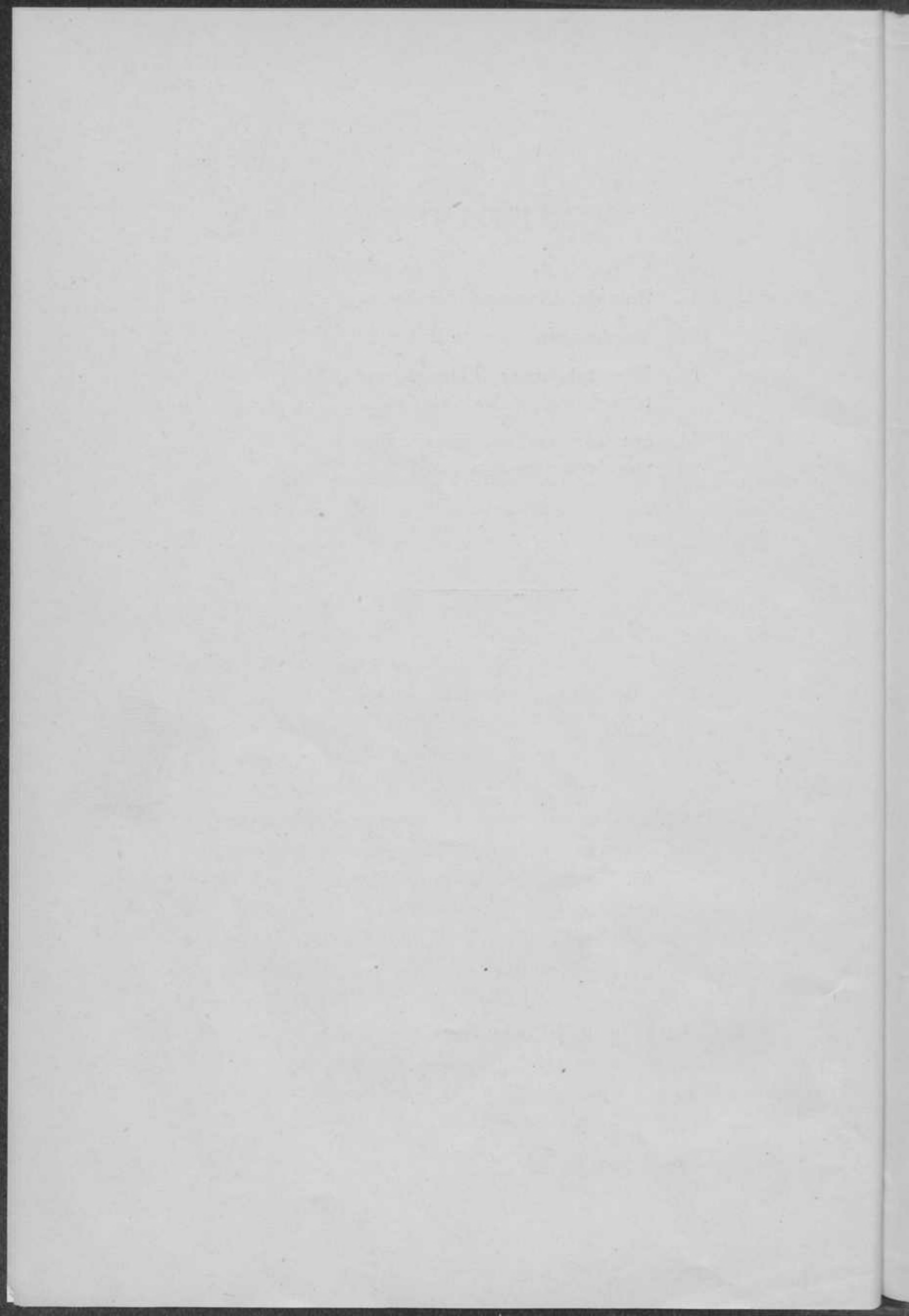
Batavia, Juni 1917,

De schrijver.

INHOUD.

Hoofdstuk I.	Batavia, thans en voorheen. . . .	Bladz: 1
„	II. Stephan de Lima te Batavia. . . .	„ 4
„	III. Zijn reis naar Siloeman en terugkomst te Batavia. . . .	„ 13
„	IV. Stephan als toovenaar, zijn wonderen en zijn dood	„ 19

HOOFDSTUK I.

Batavia, thans en voorheen.

Wij verplaatsen ons in gedachten een tweetal eeuwen terug te Batavia (in de z. g. oude stad) en voor onze oogen teekenen zich andere beelden af dan die, welke de hedendaagsche stad ons te aanschouwen geeft.

In den loop van den dag geen voorbij ratelende trams met luidruchtig en waarschuwend gebel tusschen klappende en fluitende dosado-koetsiers of tusschen woelige, zenuwachtige, haasthebbende zaken-menschen, die als mieren heen en weer trekken geen voorbij vliegende locomotieven, meesleurende schier onafzienbare wagonreeksen log bevracht met allerlei natuur- en kunstproducten geen stof—opjagende, rennende auto's, die allerlei gekke geluiden aan hunne caoutchouc-keelen weten te ontlokken tot groot ongerief der voetgangers en gemoedelijke wandelaars geen fietsers, die U rakelings voorbij peddelen en U doen opschrikken als het net te laat is. . . . geen gegons van vlieg-machines, die de hoogere luchten doorklieven en het aardrijk beneden verbaasd doen staan geen telefoon- en telegraafpalen, die langs velden en wegen dikke bundels ijzerdraden torschen om het den mensch mogelijk te maken zijn stem op verre afstand hoorbaar te maken dan wel zijne gedachten in een minimum van tijd mijlen ver over bergen en zeeën te doen neerschrijven

Op de reede geen dampende pijpen van aankomende of vertrekkende booten geen voorbij snellende barkassen geen geratel van windende stoomlieren

Des avonds geen zee van gas- of electrisch licht, die den nacht in een dag tracht te herscheppen, als had het daglicht nog niet genoeg geschenen geen kinematografische vertooningen, die de attractie's vormen van het kijklustig publiek geen Weltevreden geen Priokhaven niets van dat al!

Voor onze oogen zien wij dan een ander leven een andere bedrijvigheid.

Des ochtends een bezadigde drukte, tewegg gebracht door eenige koetsen en palankijns, waarin rijke en welgestelde kooplieden van de „*Compagnie*” plaats hebben genomen om zich door hunne koetsiers en loopers, in keurig livrei gestoken, naar hunne kantoren te laten rijden.

Hier en daar eenige Chineesche- en Inlandsche neringdoenden, die hun waar aan den man trachten te brengen tusschen kalme voorbijgangers, die zich naar hun werk begeven of ergens boodschappen moeten verrichten.

Op de reede bewegen zich rustig en statig groote en kleine vaartuigen met hunne bolle, witte zeilen als sierlijke zwanen op den waterspiegel, terwijl het lossen en laden aan boord schier geruischloos geschiedt.

Des avonds de huizen en straten spaarzaam verlicht door petroleumlampen en dito lantaarns.

Ook de plattegrond van de stad, rijkelijk met grachten doorsneden, vertoont een geheel ander beeld dan thans, terwijl de verschillende wijken, die in den loop der jaren plaats hebben moeten maken voor handels- en pakhuizen, als gezellige woonbuurten der ingezetenen zich voordoen.

Zóó vinden wij te Roea-Malakka, Pendjaringan, Jonkersstraat, Heere- en Prinse-straat, Utrechtsche-straat, Kerk- en Hospitaal

straat, Gang Ribald enz. Hollanders en andere Europeanen woonachtig, terwijl de omliggende buurten als kampong Bandan, kampong Ambon, kampong Moeka, kampong Blakang, Petja-koelit enz: druk zijn bevolkt met z. g. „*Serani's*”, ¹⁾ waaronder voor het grootste gedeelte Portugeesche-mestiezen, Amboneezen en andere inboorlingen van de Molukken, en verder de Mardijkers ²⁾).

Iets meer uit het centrum der stad zien wij de dicht bevolkte Chineesche wijken z. a. Glodok, Pintoe-besar, Pintoe-ketjil, Patekoan, Tangkie enz, terwijl de elite zich meer bevindt aan de wegen van Antjol en Jacatra, waar deftige landhuizen met prachtige, ruime voortuinen toebehoorende aan de rijke en voorname heeren der „*Compagnie*” vriendelijk door het loover uitsteken.

Ook de vermaken en ontspanningen zijn anders.

Geen bioscopen, geen schouwburgen, geen openbare dansgelegenheden, geen parken van vermakelijkheden, e. d. die honderdtallen menschen tot zich lokken, maar 's avonds—vooral bij helder maanlicht—ziet men keurige gondels in de stadsgrachten ronddobberen, uit welke vaartuigen lieflijk muziek en hartroerend gezang opstijgen als moresco's en prounga's ³⁾ die met hunne zoete melodieën de stille nachten onderbreken, tot streeling der zinnen van de langs die grachten woonachtige burgers.

¹⁾ Het woord „*Serani*” wordt dikwijls in 't dagelijksch leven alhier ten onjuiste als iets krenkends bedoeld. „*Serani*” is afgeleid van het woord Nazareth. De volgelingen van Jezus, den Nazarener, worden door de Semieten daarom „*Serani's*”, d. z. dus Christenen genoemd en wel meer in 't bijzonder voor de katholieke Christenen. Voor de Protestant-sche Christenen wordt dan ter onderscheiding van „*Serani*” het woord „*Masehi*” gebruikt.

²⁾ „*Mardijkers*” zijn vrije lieden in tegenstelling van „*Slaven*”.

³⁾ „*Moresco's*” en „*Prounga's*” zijn de tegenwoordige krontjong-melodieën, oorspronkelijk door de Portugeezen hier te lande ingevoerd en in den loop der tijden door het jongere geslacht eenigszins verbasterd.

HOOFDSTUK II.

Stephan de Lima te Batavia.

In die dagen ¹⁾ dan leefde op kampong Bandan nabij het Heemradenplein een jonge Ambonees, genaamd *Stephan de Lima*.

Op Ambon geboren uit Christelijke ouders kwam Stephan op een leeftijd van circa 20 jaren te Batavia om een middel van bestaan te zoeken.

Veel had Stephan in zijn kinderjaren niet geleerd, doch het geluk liep hem mee en al spoedig wist hij een baantje machtig te worden bij de pakhuizen van het *Kasteel*, alwaar hij voor eenige Spaansche matten 's maands als mandoer werd te werk gesteld.

Reeds vijf jaar vervulde hij die betrekking met lust en ijver.

Aanvankelijk bij één zijner landgenooten logeerende, kon hij nu al zelf een huis huren en nam een slavin (een z.g. „*goendih*”) bij zich, die zijne zorgen deelde en de huishouding bestierde.

Stephan had toen behalve met zijne landgenooten ook omgang met andere Portugeesche mestiezen, w. o. een zekeren Alfonso en verder met de Mardijkers Wira Goena en Gaboek, welke personen hij tot zijn beste vrienden telde.

Op zekeren dag, nadat de dagelijksche taak was volbracht, wandelde hij in den vooravond door de Chineesche kamp en

¹⁾ Het moet in het begin geweest zijn van de 18de eeuw, kort vóór den algemeenen moord der Chineezers (in 1740).

kwam toevallig te Pintoe-besar, aan waar hij vóór één der Chineesche woningen een mooie jonge Chineesche vrouw zag zitten, die als 't ware Stephan's hart in liefde deed ontvlammen. Bij navraag bleek die vrouw, genaamd Njonja Eng, evenwel getrouwd te zijn.

Vervuld met allerlei gedachten over die mooie dame keerde hij huiswaarts.

Den volgenden dag bezocht Stephan een Inlandsche vrouw Ma Manis geheeten, die bekend stond als een soort „*postillon d'amour*”, met wie hij het geval van gister avond in de Chineesche kamp besprak en haar den wensch te kennen gaf eens in kennis te mogen komen met die mooie Njonja Eng.

Ma Manis begreep duidelijk Stephan's bedoelingen en daar zij hem zeer goed kende en zelfs eenige verplichtingen aan hem had, beloofde zij hare medewerking, teneinde Stephan heimelijk met Njonja Eng te „*koppelen*”.

Reeds den volgenden dag toog Ma Manis naar Pintoe-besar en kwam in het huis van meergenoemde Chineesche vrouw, die zich alleen bevond, daar haar man naar zijn werk was gegaan.

Zij leidde haar gesprek met Njonja Eng zeer voorzichtig en met tact in en kwam langzamerhand op het teedere punt, dat feitelijk het doel uitmaakte van haar bezoek. Doch hoe diplomatiek zij ook was en welke lieflijkheden en schoone beloften zij der Chineesche vrouw voorspiegelde, Njonja Eng bleef ten eenenmale doof voor de zoete en vleierende taal der koppelaarster en liet zich geenszins vermurwen.

Onverrichter zake keerde Ma Manis huiswaarts en deelde Stephan het geval mede, wat hem zeer droevig stemde. In die neerslachtige stemming zich over Njonja Eng in allerlei gedachten verdiepende, kwamen zijne vrienden Alfonso, Wira Goena en Gaboek hem op een avond een bezoek brengen. Zij vroegen hem naar de reden van zijn verdriet en openhartig vertelde Stephan hun zijn wedervaren in de laatste dagen met

Njonja Eng en Ma Manis en zeide verder, dat hij doende was naar andere middelen uit te zien om zijne wenschen, al waren zij ook minder eerbaar, te verwezenlijken.

Wira Goena en Gaboek raadden hem toen aan doekoen Salim van Petodjo, die alom bekend stond om zijn „goena-goena” en andere wonderlijke middelen in zake minnarijen, maar eens in den arm te nemen. Voorzeker zoude Stephan dan in zijn poging slagen.

Alfonso daarentegen, een zeer vrome en godvruchtige jongeling, was van een geheel andere opinie. Hij trachtte Stephan van zulk een boos opzet af te leiden, gaf hem Christelijke vermaningen, sprak van den bijbel en der goddelijke geboden en noodigde Stephan uit den komenden Zondag de kerk liever te gaan bezoeken.

„Zoo pas is een geestelijke van uit Europa gearriveerd, die zeer bekend staat om zijne boeiende predikatiën”, zeide Alfonso uitnoodigend.

Stephan zoude dan meteen de gelegenheid kunnen vinden de minnares van Alfonso, een Hollandsch meisje genaamd Maria Schenk uit de Utrechtsche straat, die dan samen met Alfonso op dien Zondag ter kerke ¹⁾ zoude komen, van nabij te bewonderen.

Doch Stephan voelde er niets voor, terwijl daarentegen de woorden van Wira Goena en Gaboek meer ingang bij hem vonden.

Hij besloot daarom den doekoen Salim maar eens te raadplegen en vond zijn vriend Gaboek bereid hem met een en ander van dienst te zijn.

Gaboek beloofde Stephan dien vermaarden doekoen van Petodjo op te zoeken ter erlanging van de noodige „goena-goena”,

¹⁾ Bedoeld wordt hierbij de Portugeesche binnenkerk, die in die dagen bewesten het stadhuis stond.

De Portugeesche buitenkerk is dan de tegenwoordige z. g. „stadskerk” staande aan den weg van Jacatra.

en zoo geschiedde het, dat hij voorzien van het benoodigde geld, dat Stephan hem meegaf reeds den volgenden morgen zijn tocht naar Petodjo aanvaardde.

Bij Salim aangekomen, vertelde Gaboek breedvoerig het doel van zijn bezoek.

De doekoen was bereid Stephan te helpen en nadat hij allerlei geheimzinnige gebaren en geluiden gemaakt had bij het branden van de traditioneele menjan (benzoë), verviel hij in de z. g. „*keteroenan*”¹⁾ en moest Gaboek uit den mond van het medium vernemen, dat zijn vriend Stephan alleen Njonja Eng kon bemachtigen door middel van „*kembang- en roko-pelet*” (d. z. bewerkte bloemen en strootjes voor minnarijen) die de doekoen hem zoude meegeven.

Dies kreeg Gaboek van Salim die wonderbloemen en strootjes mede en voldaan aanvaardde hij zijn terug reis naar kampong Bandan, nadat hij den doekoen het verschuldigde honorarium had overhandigd.

Het was intusschen reeds donker geworden toen Gaboek uit Petodjo vertrok.

Ter hoogte van Glodok aangekomen, hoorde hij reeds uit de verte de aanlokkelijke tonen van een gamelang begeleid door een gong. Hij verhaastte toen zijn schreden en ontdekte bij aankomst te Glodok, dat de muziek gewijd was aan een schitterende Chineesche bruiloft.

Daar zag hij onder meer een troep dansmeisjes hare kunsten den volke vertoonen en om meer van het spel en gezang te kunnen genieten naderde hij meer en meer die Inlandsche danseressen, zoodat hij vlak naast één der bajadere's kwam te staan. Toen deze Gaboek in het oog kreeg, begon zij zeer onrustig te worden, zooals een vrij bewegende magneetnaald in de nabijheid

¹⁾ „*Keteroenan*” is een somnambulistische toestand, waarin het medium (in casu: de doekoen) geraakt, teneinde—zoo het heet—de gedachten en gevoelens der geesten te kunnen vertolken.

van ijzer. (Men bedenke, dat Gaboek de kembang- en roko-pelet van den doekoen in zijn zak had).

De danseres begon heel lief tegen Gaboek te doen, lachte hem zeer aanlokkend toe en kon op slot van zaken hare blikken niet meer van hem afwenden, terwijl Gaboek zelf ook niet onverschillig bleef bij al die liefde-betuigingen.

Onder de omstanders en toeschouwers had die bekoorlijke danseres natuurlijk ook vele stille aanbidders verworven, die bij het bemerken van haar zonderling gedrag jegens Gaboek jaloersch werden en wel in die mate, dat zij tegen hem provokeerend optraden en hem ten slotte op een pak slaag trakteerden, zoodat Gaboek tegen wil en dank het hazenpad moest kiezen.

Eerst tegen middernacht kwam hij te kampong Bandan aan en bracht Stephan, die met ongeduld op hem zat te wachten, het verslag uit van zijn bezoek bij den doekoen.

Stephan was recht dankbaar voor de hulp, die zijn viend hem had betoond en het geval met die dansmeiden op Glodok besprekende, werd door beiden de conclusie getrokken, dat de bloemen en strootjes van doekoen Salim persé doeltreffend moesten zijn. Voorzeker zoude nu die onwillige Njonja Eng buigen voor de kunsten van Salim.

Ten tweede male nam Stephan Ma Manis in den arm. Hij verzocht de koppelaarster nog eens Njonja Eng een bezoek te brengen, medenemende de wonderbloemen van den doekoen, die Ma Manis dan — op welke manier ook — de Chineesche vrouw in handen moest trachten te stoppen.

Om geen argwaan te verwekken, moest Ma Manis ook maar andere bloemen meenemen, voorgevende die aan Njonja Eng te willen verkoopen.

Den volgenden morgen ging de koppelaarster weer naar Pintoe-besar en vond Njonja Eng alleen tehuis. Onder voorwendsel, dat zij dezen keer bloemen kwam verkoopen, knoopte zij een

gesprek aan met de Chineesche vrouw. Zij vroeg Njonja Eng of deze geen bloemen wou koopen, doch de Chineesche dame weigerde. Ma Manis drong er toch op aan, dat zij die schoone, geurige bloemen moest nemen.

„Ze zouden voorwaar passen bij haar mooie haarwring en de Njonja zoude er voorzeker nog lieflijker gaan uitzien”, zeide de koppelaarster vleiend. Doch de Chineesche vrouw liet zich niet door de pseudo-bloemenverkoopster bepraten en bleef halsstarrig bij hare weigering.

„Nu dan,” zeide Ma Manis eindelijk, „ik geef ze U cadeau, hier hebt ge een paar uitgezochte. Die zijn voor U”.

Om Ma Manis niet te krenken nam Njonja Eng de aangeboden bloemen—namelijk die van doekoen Salim—aan, doch toen de koppelaarster eenmaal was vertrokken, gingen de bloemen door Njonja Eng's handen regelrecht de spuw-balie in. De Chineesche dame had blijkbaar argwaan gekregen door dat gedurig opdringen en door die bijzondere gulheid van Ma Manis. Zij vertrouwde het zaakje niet al te best en vond het daarom raadzaam die bloemen maar stilletjes in haar koperen spuwbak te deponeren.

Toen Ma Manis thuis kwam, vertelde zij Stephan haar bezoek bij Njonja Eng. Stephan was niet weinig verheugd, dat de Chineesche vrouw nu de betooverde bloemen bij zich droeg. Voorwaar zoude zij nu in zijn macht komen! De doekoen toch had Gaboek verzekerd, dat drie dagen na zulk eene operatie, de gewenschte resultaten reeds konden worden bereikt.

Doch de drie dagen waren reeds lang voorbij en zelfs was Stephan op een goeden dag voorbij het huis van Njonja Eng gaan wandelen, zonder evenwel de minste liefde-uiting van hare zijde te kunnen waarnemen.

Hij besloot nu zelf „het voorwerp van zijn vlam” op te zoeken om haar middels de roko-pelet, die hij steeds in zijn jaszak bewaarde, te bewerken.

Op zekeren dag verzuimde hij daarom zijn werk en toog toen brutaal-weg naar Njonja Eng.

Daar aangekomen, gaf hij voor, pas van uit Ambon te zijn gekomen. Hij had een brief meegenomen voor een Chinees, dien hij hier op Pintoe-besar hoopte te ontmoeten. Wellicht dat Njonja Eng hem dien Chinees wist aan te wijzen.

De Chineesche vrouw had niet het minste vermoeden van Stephan's minder eerbare bedoelingen, ontving hem zelfs vriendelijk, liet hem zitten en knoopte met hem een gesprek aan. Gedurende het onderhoud met Njonja Eng stak Stephan de roko-pelet op en bewalmde met de rook ervan heel ongemerkt het gelaat van zijn gastvrouw.

De gesprekken werden hoe langer hoe vertrouwelijker en reeds werd er over liefde gesproken, doch toen Stephan eindelijk uitkwam met eene liefde-verklaring aan Njonja Eng, sprong de eerbare vrouw eensklaps in woede ontstoken op en maakte een helsch spektakel, zoodat de bureu er bij te pas kwamen en en zij Stephan als een hond de deur uitsmeten.

Toen de man van Njonja Eng tehuis kwam, vertelde de vrouw haar echtgenoot het voorgevallene, hetwelk leidde tot het indienen van een aanklacht tegen Stephan bij den landdrost.

Stephan werd voor het gerecht gedaagd en veroordeeld tot betaling van een geldboete plus nog een lichamelijke bestraffing in den vorm van ettelijke rietslagen, die hem tot bloedens toe werden toegediend.

Het geval kwam natuurlijk ook den Chef van Stephan ter oore, ten gevolge waarvan de jonge Ambonees uit zijn betrekking werd ontslagen.

Het behoeft geen verklaring, dat Stephan's gemoed door al die weder waardigheden ten zeerste werd verbitterd, terwijl het ondervonden leed hem tot scherpzinnigheid en wraak aanzette.

Hij zag in, dat de kunsten van doekoen Salim niets anders waren dan bedrog en hij te doen had gehad met een handigen bedrieger en kwakzalver.

Van stonde af aan zwoer hij den duren eed om zelf toovenaar te worden en zijn verder leven geheel te wijden aan de beoefening der „zwarte kunsten”.

Reeds vroeger mocht hij van vrienden en kennissen vernemen, dat er ten Zuiden van Batavia een groote landstreek lag, genaamd Priangan (Preanger) die zich kenmerkte door de aanwezigheid van vele bergen, z. a. de Salak, Gedeh, Halimoen, Boerangrang, Tangkoeban Prahoe, Goenoeng-Poetri enz:

Ten oosten nu van dat land zoowat voorbij de Goenoeng Galoengoeng nabij Bandjar moest een rijk van geesten en toovenaars zijn gevestigd, door de Inlanders „*Keradjaän Siloeman*” of ook kortweg „*Siloeman*” genaamd.

In dat rijk nu kon met toestemming van den betrokken Radja en onder bepaalde voorwaarden de mensch gelegenheid vinden zich tot toovenaar te bekwamen.

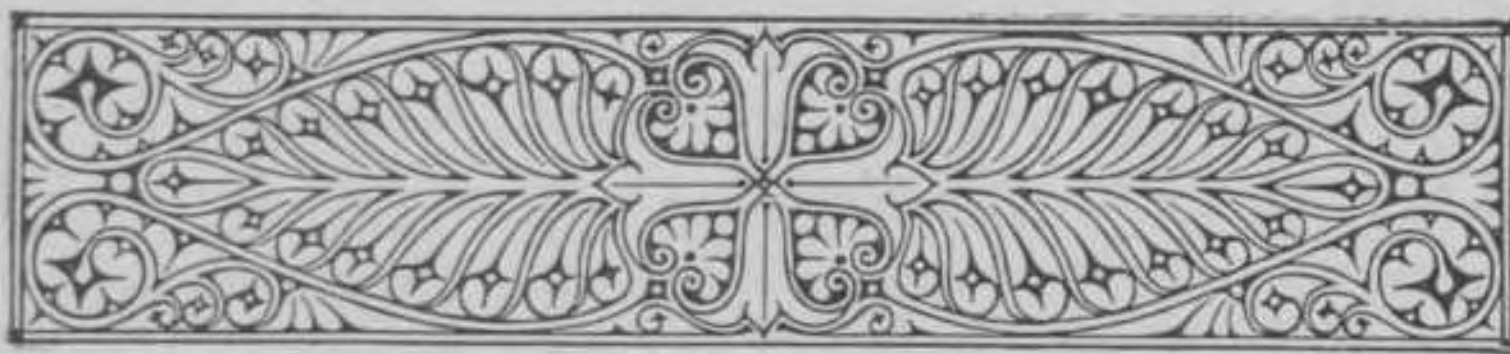
In vollen ernst besloot Stephan dat rijk op te zoeken om, ten koste van welk offer ook, zich de zwarte kunsten eigen te maken.

Hij verkocht have en goed om aan het benoodigde reisgeld te komen en medenemende eenige wapens en wat proviand aanvaardde hij als Inlander vermomd onder het pseudoniem „*Pangeran Bandan*” op zekeren morgen zijn reis naar het rijk der geesten en toovenaars.

Ter zijde moet hierbij worden medegedeeld, dat toen Njonja Eng en haar echtgenoot de booze plannen van Stephan vernamen, zij—bedacht zijnde op eene eventueele wraakneming van den Ambonees—wijselijk gingen verhuizen van Pintoe-besar naar Toko tiga. In hun gewezen huis lieten zij een oude Chineesche vrouw eveneens met den naam Nojnja Eng wonen, die niet

lang daarop kwam te sterven en begraven werd in de sentiong (Chineesch kerkhof) te Assem-Reges.

Iedereen dacht toen niet beter of de mooie, jonge vrouw, waarop Stephan zijne zinnen had gezet, was voor goed van het wereldtooneel verdwenen.

HOOFDSTUK III.

Zijn reis naar Siloeman en terugkomst te Batavia.

De reis van Stephan alias Pangeran Bandan ging door velden en bosschen.

Tegen den avond kwam hij te Pondok-Tjina aan, alwaar hij bleef overnachten. Den volgenden morgen vertrok hij naar Bogor (Buitenzorg) en steeds voortreizende trok hij over de rivier Tji-Sedané langs de Goenoeng Salak naar Tjitjoeroek, waardoor hij aldus het grondgebied van de Priangan betrad.

Over de rivier Tjitati en nog tallooze rivieren en bergstroomen zette hij den tocht verder voort in Oostelijke richting.

Het zoude ons te ver voeren al de bijzonderheden en details van Stephan's reis den lezers hierbij op te sommen; volstaan kan worden met de mededeeling, dat hij reeds eenige maanden onderweg was en de tocht met de meeste wisselvalligheden gepaard ging.

Behalve met de moeilijkheden van het terrein, had hij nog te kampen met vele kwaadwillige menschen, die hem naar het leven stonden of wel met roofdieren, die hem bedreigden, zoodat hij af en toe in boomen den nacht moest doorbrengen.

Daarbij mocht hij dan gelukkig een nuttig gebruik maken van de medegenomen wapens. Al die tegenspoeden en gevaren ontmoedigden hem ten zeerste, doch hij gaf de hoop niet op.

Eens dacht Stephan dat hij nooit het einddoel zijner reis zoude bereiken, en nimmer meer Batavia zoude terugzien.

't Was namelijk in het hartje van de Priangan nabij Tjiandjoer, toen hij werd aangehouden door eenige landlieden, die hem verdachten van spionage of hem aanzagen voor iemand, die orde en rust in het betrokken gebied kwam verstoren. Zij brachten toen Stephan voor hun hoofd met het gevolg, dat hij gevangen werd gezet. Toen hem na ongeveer een maand werd gelast in gezelschap van eenige mannen met zijn geweer jacht te maken op een tijger, die het land onveilig maakte, en hij het geluk had dat beest neer te vellen, werd hij weder op vrije voeten gesteld.

Als Stephan nu na herkregeen vrijheid aan het Inlandsch hoofd dier streek zich nader bekend maakte en vertelde, dat hij van adel was en den titel voerde van Pangeran—wij weten, dat hij voorgaf Pangeran Bandan te zijn—dan begon dat hoofd zich voor de zaken van den jongen Ambonees te interesseeren en vroeg hij Stephan wat deze eigenlijk in de Preanger kwam uitvoeren.

Stephan ontvouwde het Inlandsch hoofd zijne plannen en zeide, dat hij het rijk van Siloeman dacht te bezoeken, teneinde aldaar met den Radja een verbond te sluiten voor het erlangen van de wetenschap der zwarte kunsten.

Toen hem verder de vraag werd gesteld of hij ook precies wist waar dat rijk lag en Stephan die vraag ontkennend beantwoordde, gelastte dat Inlandsch hoofd eenigen zijner onderdanen Stephan te vergezellen en hem den weg derwaarts te wijzen.

En zoo geschiedde het, dat Stephan na het herkrijgen zijner vrijheid, vol hoop en moed en bovendien nog vergezeld van een paar gidsen verder zijn reis kon voortzetten.

De tocht was reeds gevorderd tot voorbij Goenoeng Galoengoeng en Sawal en na de rivier Tjitandoei te zijn overgetrokken, naderde men allengs het rijk van Siloeman. Eenmaal daar aangekomen, liet Stephan zich bij den Radja aandienen, doch eerst na heel veel moeite kon hij tot den vorst worden toegelaten.

De Radja genaamd Kiai Mangoeng zag er zeer schrikwekkend uit. Hij droeg het haar lang op het hoofd en had behaarde borsten, terwijl zijn buitengewoon groote oogen onheilspellend en immer onrustig in hunne kassen draaiden. Zijn geheele verschijning geleek meer op die van een spook dan op die van een gewoon mensch.

Als nu Stephan eindelijk voor dat monsterachtig wezen werd gebracht, sprak de Radja Siloeman hem op ruwen, barschen toon toe:

„Wat wilt ge mensch, en wie zijt ge? En van waar komt ge?”

Tegenover zoo'n spookachtig mensch als Kiai Mangoeng, die de lucht als 't ware met zijne ruwe en norsche keelgeluiden deed trillen, ontzonk Stephan alle moed.

Met sidderende stem vertelde hij den Vorst, dat hij Pangeran Bandan was en van Batavia kwam, teneinde een verbond te sluiten met Zijne Hoogheid den Radja van Siloeman om de zwarte kunsten te beoefenen, opdat hij later zijn medemenschen bij ziekte-gevallen zou kunnen helpen.

„Zoo, zoo,” antwoordde Kiai Mangoeng, immer norsch, „om later je medemensch te helpen! Verkondigt gij hier wel de zuivere waarheid en hebt gij geen andere bijbedoelingen met de zwarte kunsten, die ge U denkt eigen te maken hier in dit, mijn rijksg gebied? Ik vraag daarop geen antwoord, maar volg mij terstond”.

En de Radja bracht Stephan naar den achtertuin van zijn vorstelijk verblijf bij een waterput, welks dwarsdoorsnede een driehoek was.

„Indien ge zoo pas de volle waarheid hebt verkondigd”, zeide Kiai Mangoen, „zoo zal het water in dezen put niet rijzen, doch zoo neen, dan zal het water onmiddellijk stijgen”.

Stephan wist wel, dat hij den Radja niet de zuivere waarheid had verteld, doch kon zich moeilijk meer uit dat lastig parket werken en moest tegen wil en dank den Vorst naar den put volgen.

Daar aangekomen, gelastte de Siloeman-vorst Stephan over den rand van den put naar het zich daarin bevindende water te kijken en zie — onmiddellijk daarop rees het water tot nabij den putrand. Stephan sidderde door al zijn leden en bad den Vorst erbarmelijk om genade.

„Wel”, zeide Kiai Mangoen, durft ge me nog voor te liegen? Zeg me de waarheid, anders gaat ge niet levend hier vandaan”.

En Stephan durfde begrijpelijkerwijs niet meer met halve waarheden voor den dag te komen, doch biechtte alles eerlijk op. Ten tweede male werd hem gelast in den put te kijken en de waterstand werd niet hooger, zoodat de Radja thans tevreden was.

„Je naam is de Lima”, vroeg de Vorst hem nu op schertsenden toon. „De Lima, de Lima, is dat niet een smakelijke vrucht? Zorg nu maar, dat ik die vrucht niet opeet” sprak Kiai Mangoen dubbelzinnig tot Stephan.

De Vorst bewilligde daarna het verzoek van Stephan om met hem een verbond te sluiten. Hij gelastte één zijner onderdanen, die er allen even duivelachtig en barbaarsch uitzagen als hun gebieder, Stephan naar de Kali Serajoe te brengen voor een bad ter loutering van zijn met allerlei Christelijke cultuur besmet lichaam.

Na dat bad werd Stephan met een soort olie besmeerd en weggeleid naar de heilige grot van Siloeman, waarin hij met gebruik van het minste voedsel 150 dagen lang in stille afzondering moest doorbrengen, hetwelk door den Inlander „*bertapa*” wordt genoemd.

Toen die dagen om waren, werd Stephan nogmaals bij Kiai Mangoen voorgebracht. Hij schonk Stephan nu de macht van toovenaar en voor de toovenarijen, die Stephan in het rijk van Siloeman had verworven, kon hij als mensch slechts 5 jaren blijven leven. Na den dood, zoude zijn ziel niet in het rijk der gewone stervelingen worden opgenomen, doch in het rijksgebied van den Siloeman-vorst.

De Radja nam ten slotte een proef op Stephan's kundigheden.

„Ik wensch op staanden voet de keurigste spijsen te eten”, zeide Kiai Mangoen gebiedend tot Stephan, „Toover ze me hier voor”.

En Stephan tooverde ook de verlangde spijsen den Vorst voor.

„Laat me thans tijgers en bantengs, en slangen en badaks zien”, herhaalde de Radja.

En in een oogwenk stonden die wilde dieren voor den Vorst, middels de door Stephan verworven zwarte kunsten.

„Genoeg”, zeide Kiai Mangoeng, „ge kunt gaan. Over 5 jaren zien we elkaar terug. Doch alvorens ge naar Batavia vertrekt, acht ik het noodig, dat ge de kawa (krater) van den Tangkoeban-Prahoe bezoekt, om U persoonlijk te vergewissen van de verschillende dingen, die U na den dood wachten als loon voor Uw tovenaars-bedrijf. Hier hebt ge een ei, dat ge in den krater moet werpen voor den toegang daarin”.

De Radja gelastte toen één zijner onderdanen Stephan naar den top van den Tangkoeban Prahoe te brengen en nam van hem afscheid.

Als Stephan nu bij den krater van genoemden berg was gekomen, gooide hij het ei in de kawa en uit de ingewanden van den berg steeg langzaam een rookwolk op, die zich van lieverlede vervormde tot een afschuwelijk monsterachtig gedrocht.

't Was de „*djin*” (geest) die den krater van den berg bewaakte.

De geest geleidde Stephan, die natuurlijk erg geschrokken was, langs den krater-wand naar het inwendige van den berg. Daar ontrolden zich voor Stephan's oogen de afgrijselijkste tooneelen. Bij het vagevuur zag hij draken en slangen bezig den kermenden mensch af te likken met hunne vurige, gloeiende tongen.

Hij hoorde tandengekners en geweën en aanschouwde de pijnlijkste martelingen en folteringen van hen, die in dien poel van verdoemenis waren geworpen.

„Dit alles zal U ook eerlang ten deel vallen” zeide de „*djin*” tot Stephan, „nu ge éénmaal een verbond met Siloeman hebt gesloten en de macht en kunsten bezit van een toovenaar”.

Schrik en angst sloegen Stephan om het hart bij het zien van al die ijselijkheden en bij de gedachte aan eigen toekomst.

Hij had berouw over zijne handelingen en wou zeer gaarne zijn verzoek bij den Radja Siloeman intrekken en het gesloten verbond herroepen, doch volgens mededeeling van den „*djin*” was het nu te laat.

Met zulk een verbond viel heusch niet te spotten!

Met een berouwvol gemoed verliet Stephan toen den krater en aanvaardde zijn terugreis naar Batavia.

Hij kwam eerst bij de bronnen van de rivier Tjikao liggende in de nabijheid van Tangkoeban-Prahoë.

Daar vond hij een getek (bamboe-vlot) en met welwillende medewerking der getek-voerders liet hij zich geleidelijk afzakken voorbij Poerwakarta tot bij de samenvloeiing van genoemde rivier met de grootere Kali Tjitaroem.

In deze rivier zag hij juist een prauw met rijst beladen, en die op het punt lag af te reizen naar Moeara-Gembong. Hij verzocht den prauwvoerders mee te mogen gaan, welk verzoek werd toegestaan en zoo voer Stephan de Tjitaroem af, voorbij de dorpen Telokdjambi, Krawang en Rengas-Dengklok tot aan de monding der rivier.

Op Moeara-Gembong bleef hij den nacht doorbrengen en reeds den volgenden dag vond hij gelegenheid mee te gaan met een visschersprauw, die juist naar Batavia vertrok.

Men zeilde voorbij Tjilintjing en Tandjong-Priok en op Antjol gekomen, stapte Stephan aan wal om het laatste gedeelte zijner reis verder te voet af te leggen naar Kampong Bandan.

HOOFDSTUK IV.

Stephan als toovenaar, zijn wonderen en zijn dood.

Stephan was zoowat een jaar van Batavia weggeweest en had gedurende al dien tijd veel gezien en ondervonden. Thans betrad hij kampong Bandan niet meer als een gewoon mensch, doch als toovenaar en aanstaand burger van een Siloeman-rijk.

Hij ontmoette zijne oude vrienden en kennissen, die hem schier niet herkenden, daar Stephan door al de wederwaardigheden, die wij boven hebben vermeld, er zeer ouwelijk uitzag.

Op Kampong Blakang, in de nabijheid van de Portugeesche buitenkerk, nam hij zijn intrek bij één zijner kennissen, een ouden Portugeeschen mesties, genaamd Francisco.

Toen Alfonso vernam, dat Stephan weder terug was, ging hij hem opzoeken, doch kon hem op het eerste gezicht niet herkennen. Zooveel was Stephan veranderd!

Aan Alfonso vroeg hij dadelijk naar Njonja Eng, die goed beschouwd, de oorzaak was van die belangrijke wisseling in Stephan's leven.

Alfonso vertelde hem, dat die Chineesche vrouw sedert was gestorven en op het kerkhof begraven lag te Assem-Reges aan den weg van Mangga-besar.

„Dan zullen wij haar van avond een bezoek brengen. Ik verlang haar te zien en te spreken”, zeide hij tot groote verwondering van Alfonso.

„Kom van avond hier terug met nog een paar kameraden en breng de viool en krontjong maar eens mee voor een serenade aan het graf van Njonja Eng”, zeide hij verder.

Den zelfden avond togen Stephan en zijn vrienden, voorzien van de noodige muziekinstrumenten naar Mangga-besar en bij Assem-Reges gekomen, zong hij begeleid door het snarenspeel, heel aandoenlijk volgens de moresco-melodie o.m. de volgende hartroerende pantoen:

*„Koenang-koenang di sangka api,
„Djikalau api mana obor-nja;
„Toenangan saja di sangka mati,
„Djikalau mati mana koeboer-nja ¹⁾”.*

hetgeen vertaald ongeveer als volgt luidt:

*„De vuurliegjes heeten vuur te zijn,
„Indien het vuur is, waar is dan de fakkel;
„Mijn beminde heet dood te zijn,
„Indien zij dood is, waar is dan haar graf”.*

Na het gezang van Stephan zag men eensklaps uit één der Chineesche graven een witte gestalte opdoemen, die het graf verliet en de jongelui tegemoet kwam.

Bij zulk een akelige verschijning rilden Stephan's trawanten door al hunne leden; zij gooiden hunne muziekinstrumenten weg, sloegen onmiddellijk op de vlucht, en lieten Stephan alleen met het spook achter.

Alfonso had bij de vlucht zijn ééne slof verloren en kwam met de andere hijgende en in zijn zweet badende tehuis. Als Maria Schenk — die intusschen met hem was getrouwd — haar

¹⁾ Tot heden is deze pantoen te Batavia bewaard gebleven en wordt zij nog dikwijls op krontjong-partijen gezongen.

man in dien deerniswaardigen toestand terugzag, ondervroeg zij hem, en vertelde manlief haar met horten en stooten de geheele lugubere geschiedenis van Assem-Reges, welk verhaal haar evenwel in een schaterlach deed uitproesten.

Intusschen zag Stephan in het spook tot zijn grootsten spijt niet de mooie Njonja Eng, die zijn hoofd destijds op hol bracht, maar een leelijke, afgetakelde Chineesche vrouw.

Het was namelijk de oude Njonja Eng, die in haar leven het huis van haar jongere naamgenootte op Pintoe-besar bewoonde, zooals wij boven reeds hebben beschreven.

In werkelijkheid had Stephan weinig zin meer om die mooie Njonja Eng het hof te maken. Eénmaal toovenaar zijnde, voelde hij niets meer voor het schoone geslacht.

Hij huurde in kampong Ambon aan den weg van Jacatra een prachtig huis en stoffeerde het met de duurste en keurigste meubels, die hij gemakkelijk door zijne tooverkunsten wist te bemachtigen. Zijn woning geleek daarom meer op een villa dan op een burger-woonhuis.

Hij maakte het zich zoo aangenaam mogelijk en leidde een leven, nog beter dan dat van een prins. Zijn vrienden en kennissen noodigde hij dikwijls te zijnent met muziek en gezang, waarbij Stephan hen dan placht te onthalen op de smakelijkste gerechten en fijnste dranken.

Zoo nu en dan wandelde hij met zijne kameraden door de straten van Batavia en demonstreerde hij hier en daar — waar het te pas kwam — eenige zijner wonderlijke kunsten.

Zoo kwam hij op zekeren dag met zijne trawanten op Pintoe-ketjil en zag één zijner vrienden een mand vol gezouten eieren staan in eene Chineesche warong. Hij gaf Stephan het verlangen te kennen die eieren te koopen, doch liefst zoo goedkoop mogelijk.

Stephan vroeg den warong-Chinees naar den prijs dier eieren, waarop Baba hem een bedrag opnoemde, dat buitengewoon hoog was.

Toen Stephan afdong en een veel lager bedrag opgaf, werd de Chinees nijdig en beet sarcastisch den jongelui toe, dat zij maar liever zelf eieren moesten gaan leggen.

Zulk een taal beviel Stephan geenszins en zijne kameraden zouden gewis den brutalen Chinees te lijf zijn gegaan, ware het niet, dat Stephan hen daarvan terughield.

„Komt maar mee”, zeide hij tot zijn vrienden, „die Chinees zal wel gloeiend spijt hebben van zijn onbeschoft optreden tegen ons. Ziet toe, wat er nu gebeuren zal!”

En het gezelschap verliet de warong—doch zie, de gezouten eenden eieren kwamen één voor één uit den mand en volgden langs den beganen grond de jongelieden, als werden zij door een geheimzinnige kracht voortgerold.

De eieren waren betooverd! De Chinees stond daarbij perplex, en toen hij het in de gaten kreeg, dat het publiek zich bij drommen voor zijn winkel verzamelde om het zonderlinge schouwspel gade te slaan en bang was door de politie te zullen worden gecalanceerd als rust- en ordeverstoorder, schonk Baba de gezouten eieren zeer gewillig aan Stephan en zijne metgezellen, die daarop triomfantelijk met den vetten buit den terugmarsch naar huis aanvaardden.

Op een goeden Zondag ging hij weer uit met zijn vrienden om een kijkje te nemen op de vischmarkt.

De Boegineesche visschers waren zoo pas gearriveerd en stalden hunne vangst, w.o. groote en heerlijke kakaps op de toonbanken uit.

Om zijne kameraden te doen lachen wilde Stephan hier even een grap uithalen met de Boegineezen.

„Die visschen kunnen springen en zijn nog in leven, niet waar?” zeide hij spottend tot één der visschers.

„Neen”, antwoordde de lichtgeraakte Boeginees. „U ziet zelf, dat zij dood zijn, en ik wensch niet in te gaan op dergelijke grappen. Als U wat koopen wilt, zoo doe 't dan en blijf anders niet langer voor mijn toonbank staan. U verspert noodeloos den weg voor menschen, die mijn waar willen koopen”.

„Zoo, zoo”, zeide Stephan, „dan wensch ik je veel succes toe met je visschen”, en ging met zijne kameraden verder.

Eensklaps ontstond er achter hen bij de toonbank van den visscher, met wien Stephan zoo juist woordenwisseling had gehad een heele consternatie.

De doode kakaps herkregen als het ware hun leven en sprongen en revolteerden tegen elkander, dat het een lust was om te zien. Het publiek liep te hoop onder het geschreeuw „*kakap ngamoek, kakap ngamoek*” en de rechtmatige eigenaar van die amok-makende visschen keek leelijk op zijn neus.

Van dien dag af en langen tijd daarna nog wou niemand meer visschen van den man koopen, waarover Stephan en zijn vrienden zich niet weinig vroolijk maakten.

Met onzen van ouds bekenden doekoen Salim op Petodjo ging het intusschen naar wensch. De man oefende nog steeds met lust en liefde zijn obscuur bedrijf uit terwijl hij daarbij op een zeer drukke practijk mocht bogen.

Stephan dacht zoo nu en dan ook wel aan dien kwakzalver, doch achtte het de moeite niet waard hem op te zoeken voor een revanche, totdat het toeval hem bij dien doekoen bracht.

't Was namelijk in de periode van snippenjacht. Stephan's kameraden haalden hem op zekeren dag af voor zulk een vermaak op Rawah-traté nabij Petodjoh.

Opgeruimd toog het jachtgezelschap met Stephan aan het hoofd naar de plaats van bestemming. Na een succesvolle jacht keerden

de jagers huiswaarts en passeerden onwillekeurig de woning van Salim. Eén hunner zeide tot Stephan:

„Nu moet jij toch eens je ouden vriend Salim z'n streek betaald zetten. De man heeft je destijds leelijk beetgenomen”.

Stephan had daartegen geen bezwaar en het jachtgezelschap wandelde vroolijk naar het huis van den doekoen.

Toen Salim de jongelui met hunne geweren zag aankomen, sloeg de schrik hem om het hart, denkende dat zij op last van de overheid hem gevangen kwamen nemen.

Hij vluchtte daarom naar buiten, verschool zich achter de salakstruiken, die bij zijn huis stonden en droeg zijn vrouw op den bezoekers mede te deelen, dat hij niet tehuis was.

De jagers gingen naar binnen en toen zij naar Salim vroegen, kregen zij van de vrouw ten antwoord, dat haar echtgenoot afwezig was.

Stephan keek haar veelbeteekenend aan en zeide, dat zij maar niet met leugens voor den dag moest komen.

De vrouw bleef evenwel halsstarrig bij hare verklaring; doch wat gebeurde er toen kort daarop?

Een ieder hoorde duidelijk iemand als een bezetene rondrennen om het huis. Het was Salim zelf, die als door een onverklaarbare kracht voortgestuwd, zijn schuilplaats verliet en zijn eigen woning rondholde als een race-paard.

Stephan kreeg eindelijk medelijden met den man, verzocht hem toen binnenshuis te komen, en alleen met heel veel moeite kon de schier buiten adem geraakte kwakzalver de jagers naderen.

Men liet hem eerst behoorlijk uitblazen, waarop Stephan hem het volgende vroeg: „Zijt gij de vermaarde doekoen alom bekend om je goena-goena en waarzeggerijen?”

„Ja”, antwoordde Salim op beslist toon.

„Kunt ge ook mijn toekomst voorspellen?” sprak Stephan verder. De doekoen gaf hierop een bevestigend antwoord.

„Nu”, herhaalde Stephan, „begin dan maar!”

Salim haalde toen zijn praeparaten en gereedschappen voor den dag, als een witten zak, waarin de z. g. „*anak aloes*” (een pop, die de doekoen gewoonlijk bij het uitoefenen van zijn bedrijf raadpleegt), een wierookpot, menjan, e.d.

Hij bewierookte toen onder het prevelen van allerlei phrazen en klanken den witten zak met de zich daarin bevindende pop en scheen dra in „*keteroenan*” te zullen geraken, toen eensklaps uit het zakje een vergiftige slang te voorschijn kwam, die sissend en blazend over den grond schuifelde, als scheen het beest iedereen te willen aanvallen.

Op zoo iets was de doekoen geenszins voorbereid. Hij smeed al zijne utensiliën weg en vluchtte verschrikt het huis uit, achtervolgd door zijn vrouw die een keel opzette, dat hooren en zien verging.

De jongelui hadden daarbij natuurlijk den grootsten schik en lachende verlieten zij het huis van den door Stephan afgestraften bedrieger.

Door het onthalen op smul- en drinkpartijen van de groote schaar vrienden en kennissen, had Stephan begrijpelijkwijs veel geld noodig. Nu—geen 'nood! Zat hij in geldverlegenheid, dan knipte hij uit wit- of geel goed ronde schijven en deed ze in een ommezien in zilver- dan wel goud geld veranderen.

Wisselde hij die muntstukken in, dan keerden zij na verloop van eenigen tijd weder terug tot hun oorspronkelijken toestand.

Het bedrog raakte overal bekend en men hield Stephan scherp in het oog, vooral de Chineesche handelaren, die er de dupe van waren geworden.

Op zekeren dag, toen hij weer in een Chineesche toko kwam om eenige goudstukken te wisselen, liet de Chinees in stilte twee geheime politie-agenten halen, teneinde eventueel als getuigen op te treden. De Chineesche toko-houder ruilde gemoedelijk

het geld in en liet de muntstukken, toen Stephan eenmaal weg was, in een doos door de agenten verzegelen en die bij den fiscaal bezorgen.

De Chinees liet toen Stephan door het gerecht voor het onderwerpelijke geval dagvaarden en zelf verscheen hij met de beide agenten als getuigen.

Toen de rechter Stephan omtrent een en ander ondervroeg en hem ten slotte beschuldigde van bedrog en oplichterij, verzocht Stephan den fiscaal de verzegelde doos te doen openmaken, wat ook geschiedde. Doch tot aller verbazing vond men er hoegenaamd niets in; de doos was leeg.

„De baba en getuigen liegen en lasteren,” zeide hij toen op vrij driftigen toon tot den rechter. „Ik heb wel goudstukken bij dezen Chinees gewisseld en U kunt ze in zijn zak zelf terugvinden. Laat U 't maar eens door zijn eigen getuigen onderzoeken.”

De beide politie-mannen togen toen aan het werk en al heel spoedig kwam uit Baba's jaszak het goudgeld voor den dag.

In stede nu, dat Stephan werd gestraft, dwaalde de Chinees zonder genade de nor in, terwijl de agenten met eene flinke schrobbeering van den fiscaal met beschaamde kaken moesten afdruipen.

Dit maakte natuurlijk de dienaren van de heilige Hermandad nijdig en zij bedachten allerlei middelen om Stephan eens een loer te draaien.

Zij kochten daarom iemand om en stuurden hem naar Stephan om te trachten bij hem in dienst te komen als bediende, doch inderdaad als spion om hun vijand op de eene of andere misdaad op heeterdaad te kunnen doen betrappen.

Stephan begreep die list der op wraak beluste politie-mannen en nam den spion-bediende gewillig in dienst.

Eenige dagen daarop liet hij de pseudobediende jonge klappers plukken uit een naast zijn huis gelegen klappertuin. De man krom toen in den boom, doch ter halve hoogte van den stam bleef hij, als het ware, vastplakken en kon zich ondanks alle moeite en inspanning noch hooger noch lager verplaatsen. De voorbijgangers zagen dat, en in een minimum van tijd verzamelde zich het publiek onder den boom om het zonderlinge schouwspel eens van nabij gade te slaan. Het toeval wilde nu, dat één der bovengenoemde politie-agenten ook voorbij ging en toen hij daar zijn eigen spion aan den klapperstam zoo hopeloos zag hangen en duidelijk begreep, dat Stephan dien man had betooverd, spoedde hij zich ijlings naar den fiscaal om dezen van het gebeurde een omstandig rapport uit te brengen.

Stephan bemerkte dat en liet den bediende intusschen bedaard weer den boom afklimmen en naar huis gaan.

Toen de fiscaal, vergezeld van den agent, in den klappertuin kwam, vonden zij tot hunne groote teleurstelling en verbazing niemand aan den boom hangen, waarop zij zich regelrecht naar Stephan's woning begaven. Aldaar aangekomen, vroeg de rechter Stephan, waar zijn „*boedjang*” was.

„Hier,” zeide Stephan, en wees op den bediende.

„Waarom kondt ge zooeven den klapperboom niet afklimmen,” richtte toen de fiscaal het woord tot den spionbediende.

„Wel,” antwoordde deze, „toen ik ter halve hoogte van den boom was, werd ik op eens duizelig en omhelsde ik krampachtig den stam, anders niets.”

Fiscaal en agent gingen toen teleurgesteld naar huis, terwijl de bediende het geraden vond, niet langer meer in het huis van Stephan te verwijlen en reeds den volgenden morgen poetste hij heimelijk de plaat.

Doch al ware het ook, dat Stephan af en toe die aardigheden met zijne tooverkunsten uithaalde meestal ten genoeye van

zijne kameraden, voor de lijdende menschheid deed hij ook intusschen enorm veel.

Iedereen vroeg hem bij ziekte-gevallen om raad en hulp en steeds gewillig en belangeloos hielp hij de zieken en genas hen van hunne kwalen, zoodat hij door het volk zeer bemind was.

Ook in zake minnarijen nam men hem dikwijls in den arm.

Zoo geviel het eens, dat één zijner jonge vrienden bekend onder den naam „*Sinjo Wimpie*” woonachtig op Pinangsia (Financiën-straat) en die Stephan gewoonlijk familiaar toesprak met het predikaat „*Oom*,” het oog had op een zekere Juffrouw Caroline Smit, wonende nabij djembatan Sentie (de brug gelegen tegenover de Portugeesche buitenkerk).

Al zijn liefde-betuigingen plus de noodige cadeautjes en smeekbeden aan Caroline mochten helaas bij haar geen gunstigen weerklank vinden, zoodat Wimpie radeloos werd en ten slotte zich tot zijn „*Oom Stephan*,” wendde om hulp.

Stephan beloofde zijn jongen vriend bijstand, onder voorwaarde evenwel, dat Wimpie trachten moest zeven hoofdharen van Caroline machtig te worden en die aan „*Oom*” ter hand te stellen. Dit was voor Wimpie een groote moeilijkheid. Hoe zoude hij nu, in godsnaam, de hoofdharen van die onwillige en koppige Caroline krijgen, dacht hij.

Eensklaps kwam bij hem de gedachte op één der bedienden van Caroline om te koopen en niemand anders kwam hem daartoe geschikt voor dan Ma Norisa, Caroline's getrouwe baboe.

Hij zoude dan Ma Norisa op de passer ter zake spreken als zij de dagelijksche „*blandja*” ging doen.

Op een Zondag morgen toog Wimpie dan ook ter markte en had het geluk de baboe van Caroline te ontmoeten. Voorzichtig leidde hij zijn gesprek met Ma Norisa in en kwam zóó ongemerkt op het beoogde terrein.

Hij zoude Ma Norisa erg dankbaar zijn en beloofde haar gouden bergen, als de baboe hem maar de verlangde hoofdharen van haar meesteres wou bezorgen.

De meid zag aanvankelijk tegen zoo'n zonderlinge bestelling op, doch toen Wimpie haar eenige realen *) bij wijze van voorschot in haar handen stopte, beloofde zij haar medewerking. Den volgenden dag zoude zij dan persoonlijk die haren bij Wimpie tehuis bezorgen.

Doch toen Norisa tehuis kwam, zag zij geen enkele kans Caroline's hoofdharen te stelen en om toch hare belofte jegens Wimpie te kunnen vervullen, ging zij naar den tuin en haalde daaruit zeven vezels van een pisang-bast.

Zorgvuldig wikkelde zij die in een doos en den volgenden dag overhandigde zij persoonlijk die pisang-vezels aan den verliefden jongeling van Pinangsia.

Wimpie's vreugde was schier onbeschrijfelijk. Hij gaf Norisa eene ruime belooning en dacht: „Zie, zoo, nu wil ik toch wel eens zien, of die koppige Juffrouw niet zal buigen voor de zwarte kunsten van een Amboneeschen toovenaar.”

Ijlings spoedde hij zich van Pinangsia naar Kampong Ambon en stelde de doos met haar kostbaren inhoud in handen van „Oom Stephan.” Nadat deze de doos had opengemaakt en er de z. g. haren van Caroline had uitgenomen en ontwikkeld, sprak hij aldus tot Wimpie:

„Ga nu maar gerust naar huis. Aanstaanden Zaterdagavond precies met klokslag tien zal de bruid je huis binnenstormen en regelrecht naar je kamer gaan om zich in je bed neer te vleien.

Houd alles gereed op dien avond en laat je woning netjes uitzien. Ge kunt eenige kameraden er bij halen!”

Met koortsachtige spanning verbeidde Wimpie den grooten dag, die een belangrijken ommekeer zoude aanbrengen in zijn celibaat leven.

*) Geldstukken vroeger in gebruik en ter waarde van $\pm f$ 0.30.

Toen de Zaterdag eindelijk aanbrak, vroeg hij van zijn Chef verlof eerder naar huis te gaan, hetgeen hem werd toegestaan. Van het kantoor ging Wimpie naar de passer en kocht aldaar de keurigste spijzen en dranken voor een traktatie van zijn vrienden, die hij reeds eenige dagen te voren te zijnent had genoodigd voor de feestelijke ontvangst van Caroline.

En zoo vinden wij Wimpie op dien Zaterdag avond gezellig met zijne kameraden zitten in de goedverlichte voorgalerij zijner woning de komst afwachende van de schoone en bevallige bruid, die precies te tien ure zoude arriveeren.

Er werden kwinkslagen ten beste gegeven, gepraat en gedronken en minneliedjes gezongen onder begeleiding van de viool en krontjong.

Hoe meer het bepaalde uur naderde, hoe zenuwachtiger Wimpie werd. Eindelijk verkondigde de klok van de hoofdwacht met luide, metalen slagen het lang verbeide tijdstip.

't Was tien uur in den avond. En zie — wat mirakel er toen gebeurde! Men hoorde uit de verte reeds een zonderling geruisch en geschuifel en eensklaps stormde het huis binnen een pisangbatoe-boom vergezeld van zes jonge plantjes, die zich regelrecht naar de slaapkamer begaf om met een smak neer te kwakken op het door Wimpie met moeite en zorgen opgesmukte bruidsbed.

Het geheele gezelschap stoof ontsteld uiteen en vluchtte naar buiten en Wimpie zelf nam de wijk naar Oom Stephan. Hijgende kwam hij daar aan en deelde „Oom” het zonderlinge voorval mede. Stephan hoorde hem kalm aan en schudde bedenkelijk het hoofd.

„Zoude het werkelijk de hoofdharen zijn van Caroline,” vroeg hij aan Wimpie.

„Ja” antwoordde deze, „althans Norisa, gaf mij de volle verzekering, dat het de haren zijn van haar jonge meesters.

„Dan wil ik die haren toch wel eens aan een nauwkeurig onderzoek onderwerpen,” zeide Stephan. „Ik heb ze nog bewaard.”

En de haren voor den dag halende, brandde hij één er van af, doch aan de geur, die de rook verspreidde, konden „Oom Stephan” en zijn jonge vriend duidelijk bemerken, dat het in geen geval een menschen-haar kon zijn.

„Die baboe Norisa heeft je leelijk bedrogen,” zeide Stephan op beslist toon, „in stede van Caroline’s hoofdharen, heeft zij pisang-vezels in je handen gestopt.”

Wimpie droop beschaamd af en durfde bijna een maand lang zich niet op straat te vertoonen.

In die dagen kwam van Ambon te Batavia een zekere Ambonees, genaamd Ridjali, die den Moslimschen godsdienst beleed. Hij was eveneens toovenaar van professie gelijk Stephan en was in de Molukken alom bekend en gezien om zijne toovenarijen. Zijne kunsten verwierf hij door „*bertapa*” op de Goenoeg-Setan (berg der geesten) nabij de negorij Morela op het schiereiland Hitoe van het eiland Ambon. Ridjali had op den top van dien berg vele jaren lang in stille afzondering doorgebracht en had eveneens een verbond gesloten met de geesten aldaar.

Toen hij hoorde, dat Stephan eveneens het zelfde bedrijf uitoefende en zeer vermaard en populair was te Batavia, gaf hij zijdelings den wensch te kennen en zulks min of meer uit afgunst, zich eens met dien vermaarden Stephan te meten.

Ridjali logeerde toen bij één zijner landgenooten in kampong Moeka.

Het was Stephan niet onbekend, dat zijn oudere landgenoot Ridjali zoo pas van Ambon was overgekomen en dat hij, Ridjali, eveneens de zwarte kunsten beoefende.

Ook vernam Stephan van zijn vrienden, dat Ridjali zóó zinspeelde op een wedstrijd in zake tooverijen.

Op zekeren dag ontving Stephan van den huisbaas, bij wien Ridjali zijn intrek nam, een uitnoodiging te zijnent te komen. „Of Stephan, indien het hem aanstond, den volgenden avond maar eens wou aankomen voor een krontjongpartij, waaraan vele landgenooten en andere lieden uit de Molukken zouden deelnemen”, aldus luidde het vereerend verzoek.

Stephan begreep, dat wanneer hij aan die uitnoodiging gevolg gaf, hij ook Ridjali zoude ontmoeten en het op slot van zaken stellig zoude neerkomen op een weddenschap tusschen hem en zijn ouderen collega en landgenoot.

Hij besloot er toch naar toe te gaan, niet zoo zeer voor een wedstrijd, waarvoor hij weinig voelde, als wel voor een gezelligen muziekavond onder vrienden en bekenden.

Hij achtte het evenwel raadzaam voor alle gebeurlijkheden toch maar eenige voorzorgsmaatregelen te nemen.

Te dien einde verzocht hij zijn vriend Fresco, een Portugeeschmestiezen jongeling, met hem samen te gaan en wel medenemende een paar groote spijkers en hamer.

„Als ik je gelast een spijker in den grond te slaan, zoo doe 't dan dadelijk, en talm niet,” zeide Stephan tot zijn vriend.

„Goed,” antwoordde Fresco.

Den volgenden avond gingen beide vrienden den weg op van Kampong Moeka naar het huis, waar zoogenaamd de krontjongpartij zoude worden gegeven.

Bij hun aankomst werden zij door den gastheer uiterst vriendelijk ontvangen en vonden zij een groot gezelschap vrienden, bekenden en landgenooten, waaronder ook Ridjali.

De arak werd met kwistige hand geschonken en lustig rond gediend, de muziek bracht de boeiendste melodieën ten gehore, aller tongen raakten los en iedereen was in volle feeststemming.

„Tast maar toe,” zeide de huisbaas tot Stephan, „al wat ge maar eten en drinken wilt, kunt ge krijgen. Ridjali, onze geachte landgenoot, is in staat ons elk gerecht te doen voordisschen, dat maar verlangd wordt” voegde de gastheer er provoceerend bij.

„Nu dan,” antwoordde Stephan, „laat ons onze tongen streelen met kwee-lapis-tjara-Malakka (spekkoek op zijn Malakkaasch bereid) van Ridjali”.

En in een oogwenk kwam de verlangde kwee-lapis ter tafel, tot grootste verwondering der aanwezigen.

Stephan richtte thans het woord tot Ridjali en sprak aldus:

„Mijn waarde landgenoot, ge hebt direct mijn wensch kunnen vervullen en ons een groot genoegen verschaft met die heerlijke kwee-lapis. Ik ben U er zeer dankbaar voor en zoude volgaarne op mijn beurt U een dienst willen bewijzen. Mag ik ook weten welk gerecht gij begeert?”

Ridjali antwoordde uitlokkend:

„In langen tijd heeft mijn verhemelte geen kennis gemaakt met de overheerlijke nasi-keboelé-tjara-Ternate (rijst gekookt met geite-vleesch en andere toespijken op de manier, zooals de Ternataansche vorsten, die plegen te eten).

Onmiddellijk daarop zag men twaalf borden gevuld met het door Ridjali begeerde gerecht.

„Ik zal hem nu op een andere manier eens even aan de kaak stellen” dacht Ridjali.

„Stephan,” zeide hij, „wil me nog een anderen dienst bewijzen. Haal mij uit de binnengalerij eens even wat tabak.”

En Stephan maakte ook aanstalten om op te staan voor het halen van de tabak, doch welke moeite hij zich toen ook getroostte zijn stoel te verlaten, het ging ten eenenmale niet. Als vastgenageld bleef hij waar hij was.

Geen wonder, dat de aanwezigen toen zij Stephan daar zóó wanhopig op zijn zitplaats zagen spartelen, het in een lach uit-

proesten. Zij meenden nu, dat Stephan eens eindelijk een wedergade en zelfs een meerdere in Ridjali had gevonden.

Doch Stephan gaf onmiddellijk een wenk aan zijn vriend Fresco en schreeuwde hem in het Portugeesch toe:

„*Presta, dali forse, Fresco, noeng medoe!*” (d. i. vlug, sla hard, Fresco, wees niet bevreesd).

En Fresco sloeg zoo hard hij maar kon den meegebrachten spijker den grond in en zie—Ridjali ging gelijktijdig ook den bodem in en zakte allengs tot zijn hals.

„Ampoen, ampoen”, brulde Ridjali, „het is genoeg!

Stephan liet hem evenwel eerst eenigen tijd zóó begaan tot groot vermaak der gasten en verlostte den man eindelijk uit zijn penibele positie.

Iedereen moest toen de superioriteit van Stephan erkennen en al ware het ook, dat Ridjali de tooverij beoefende en zijne kunsten zoo handig wist te demonstreeren, een voldongen feit was het, dat hij het niet zoo ver had gebracht als zijn jongere landgenoot en niet bij machte was Stephan te verslaan.

Intusschen liepen de vijf jaren na het sluiten van het verbond met den Siloeman-Vorst voor Stephan ras ten einde.

Op zekeren dag zat hij vóór zijn woning toen een klontong-Chinees ¹⁾ voorbij ging. Stephan riep hem aan en de Chinees kwam.

„Kan ik al die lijnwaden van je op crediet krijgen. Ik zal je dan over twee dagen betalen”.

De prachtige woning van Stephan, gestoffeerd met het duurste meubilair schonk den Chinees vertrouwen en gewillig gaf hij Stephan al de lijnwaden voor den overeengekomen prijs van 500 reaals, welk bedrag hij over twee dagen zoude komen ontvangen.

¹⁾ Een Chinees, die lijnwaden verkoopt.

Na het vertrek van den klontong-Chinees verdeelde Stephan de lijnwaden onder zijne behoeftige vrienden en kennissen.

Toen de klontong op den bepaalden dag aankwam, vond hij op dezelfde plaats, waar hij eenige dagen geleden de onderhandelingen met Stephan gevoerd had, geen prachtig en rijk gemeubileerd huis, maar een oude, bouwvallige, bamboe-hut, waarin op een armzalige balé-balé Stephan lang uitgestrekt lag te slapen.

De Chinees riep zijn klant toe, doch kreeg taal noch teeken, waarom Baba zich de vrijheid veroorloofde Stephan bij een zijner beenen te pakken om hem aldoende wakker te schudden.

Doch nauwelijks had hij het been van Stephan aangegrepen of dit lichaamsdeel rukte zich op een geheimzinnige manier van den romp los, zoodat de Chinees hevig ontsteld, het op een loopende wijze om zich voortaan nimmer meer aan Stephan te vertoonen.

Hoe dichter nu het einde van den vijfjarigen termijn vastgesteld door Radja Kiai Mangoen van Siloeman naderde, hoe zwakker en afgematter Stephan zich voelde.

De behoefte om zich te voeden nam zienderoogen bij hem af; hij sloot zich als een waanzinnige op en vermeed den omgang met zijn vrienden.

Hoe langer, hoe duidelijker zag hij in, dat hij spoedig zijn aardsch bestaan als mensch zoude moeten neerleggen voor een duivelsch leven in het Siloeman-rijk met al den aanleve van dien, terwijl de tooneelen der verdoemenis uit den krater van den Tangkoeban-Prahoe in al hunne afgrijselijkheid zich helderder dan ooit voor zijn oogen afteekenden.

Op een avond zag hij in den droom zijn reeds lang gestorven moeder bij hem komen, die bitter bedroefd weende en hem toesprak:

„Stephan, Stephan, mijn zoon, wat zijt ge ver gedwaald. Wat beweegt ge toch een verbond te sluiten met den duivel en God te verlaten om den Satan te dienen!

Bid den Heere om genade en keer terug in deze laatste momenten van je leven tot het pad der gerechtigheid, opdat je niet ten eeuwigen dage zal worden geblakerd in dat verschrikkelijke Gehénnà.”

Toen Stephan ontwaakte, had hij helaas niet den moed en de kracht tot God te bidden. Hij besloot een geestelijke bij zich te doen ontbieden, doch het was net alsof een geheim zinnige macht hem daarvan terughield.

Angst, berouw en verdriet maakten zich van hem meester en wanhopig en afgemat als hij was, liet hij ten slotte zijn braven en godvruchtigen vriend Alfonso komen.

Het was toen precies op den dag, waarop de bovenbedoelde termijn, vastgesteld door den Radja Kiai Mangoen ten einde zou loopen.

Toen zijn vriend verscheen, stortte Stephan onder geklaag en geweën zijn geheel gemoed aan Alfonso uit.

„Stephan,” zeide Alfonso, „het is steeds mijn bedoeling geweest als oprecht vriend je van het kwaad af te houden. Hoe dikwijls toch heb ik je niet verzocht de kerk te gaan bezoeken. Doch ge hebt niet naar mij willen luisteren en den dienst van Satan hooger geschat dan dien van God. Thans ondervindt ge zelf, hoe droevig het einde is van een toovenaar! Doch ik hoop evenwel sterk genoeg te zijn voor je te bidden tot welzijn van je ziel in gindsche dreven.

Dat God, de Heer, mijn gebed verhoore!”

En de vrome Alfonso knielde neder voor de lijdenssponde van Stephan, vouwde de handen ineen, sloeg zijn oogen ten hemel en bad vurig tot God om genade voor de ziel van zijn zondigen vriend.

Tegen middernacht, toen het einde van Stephan zéér nabij was, ontwaarden beide vrienden binnenshuis de onderdanen van Kiai Mangoen den Radja van Siloeman, die op last van hun Vorst gekomen waren om de ziel van Stephan te halen.

Alfonso was uiterst bevreesd, doch hij bad verder door en thans vuriger dan ooit en toen de klok het twaalfde uur in den nacht verkondigde, verscheen eensklaps een engel, die de duivels van Siloeman uiteen joeg en Stephan's ziel in genade meenam naar betere gewesten.

Zoo stierf Stephan de Lima, de vermaarde Amboneesche toovenaar.

E I N D E.

